

Vaart maken met verduurzamen

✎ INEKE NOORDHOFF   📷 REYER BOXEM

ONDERZOEK

🌐 WWW.RUG.NL/BENOEMING-SANDRA-PHILIPPEN

Klimaateconomie en verduurzaming zijn de speerpunten van **Sandra Phlippen**, hoofdeconoom van ABN Amro. Sinds dit jaar is ze daarnaast bijzonder hoogleraar duurzaam bankieren aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde in Groningen. Ze ambieert met deze aanstelling meer vaart te brengen in de transitie naar een duurzamer leven.

Zonder mitsen en maren vertelt Sandra Phlippen waar het op dit moment aan schort: de overheid pakt haar rol bij de verduurzaming niet goed. 'Banken lopen voorop', poneert ze. Tenger van postuur als ze is, haar betoog is stevig geaard en dat blaas je niet makkelijk omver.

Ze is opgeleid als econoom en socioloog in Rotterdam. 'Eigenlijk vanaf 1996 ben ik altijd verbonden geweest aan de Erasmus

Universiteit. Daarmee is het een soort thuis geworden.' Toch kiest ze zonder aarzeling voor deze leerstoel in Groningen. 'Sinds 1 januari pak ik om de week op donderdag, na mijn werk in Amsterdam, de trein naar Groningen. Ik ben een beetje hotels aan het uittesten, zo leer ik de stad wel kennen.'

Heldere taal

Ze koos niet voor niks voor Groningen: 'Hier gebeurt veel op het gebied van nieuwe ener-

gie - ik denk dat Groningen daarin echt vooroploopt. Ten tweede heeft Groningen een lange traditie in de macro-economie en een gedegen economische faculteit. Die beide vakgebieden, dat is mijn wereld.' Boven haar leerstoel wappert de vlag duurzaam bankieren. 'Waar het voor mij over gaat, is hoe de transitie naar meer duurzaamheid en ook de fysieke gevolgen van klimaatverandering de huishoudens en bedrijven gaan beïnvloeden en wat dat betekent voor de

financiële stabiliteit.' De macro-economie-traditie in Groningen is verbonden met Angus Maddison, de Groningse hoogleraar die baanbrekend onderzoek deed naar welvaartsverschillen tussen landen. Phlippen zelf sprak diverse malen in Groningen over hoe klimaatverandering de verhoudingen in de wereld op zijn kop kan zetten.

De nieuwe hoogleraar is bij een breed publiek bekend. Ze was vorig jaar Zomergast bij de VPRO en gaf toen via de door haar gekozen tv-fragmenten een inkijk in haar persoonlijke leef- en denkwereld. Ook vraagt het zondagse tv-programma Buitenhof haar geregeld het economische nieuws te duiden. Phlippen valt op door haar heldere taal. 'Ik hou er niet van als mensen moeilijk praten. Vaak doen ze dat om interessant over te komen – ik ben daar helemaal niet van. Dat is iets dieps – ik denk dat dat ook in mijn opvoeding zit.'

Rechts populisme

In 2016 maakte ze bewust de keus over te stappen van het economievakblad *Economische Statistische Berichten (ESB)* naar de redactie van een krant, het *AD*. Phlippen wilde een andere rol spelen in de samenleving. 'ESB is een economisch elite-tijdschrift, daar wordt geen moeite gedaan om dingen in niet-econometaal uit te leggen. Het was de tijd waarin rechts populisme in Nederland opkwam. Dat ging heel hard en ik maakte me veel zorgen over die uit elkaar drijvende werelden. Ik ken beide kanten: ik kan me inleven in de wereld van mensen die intuïtief dingen willen begrijpen – dat heb ik namelijk zelf ook. Maar ik ken ook de bestuurlijke elitewereld waarin mensen met de beste bedoelingen oplossingen zoeken voor complexe maatschappelijke problemen. Ik zag die spagaat en wilde helpen die werelden bij elkaar te brengen door mijn economische kennis in te zetten.' Drie jaar later stapte ze over van het *AD* naar het Economisch Bureau van ABN Amro, om via die weg nog meer impact op de samenleving te kunnen maken.

Vorbereiden op de toekomst

Is het niet lastig bij een bank te werken die iedereen kent van winstbejag en arrogantie aan de top, zoals beschreven is in de bestseller *De prooi* van RUG-alumnus Jeroen Smit? 'Nee, dat vind ik niet. Ik snap dat dat soort verhalen het goed doen, maar daarin wordt de

Sandra Phlippen (1978) studeerde sociologie en economie in Rotterdam, promoveerde er in 2008 en was er tot december 2022 universitair hoofddocent.

Daarnaast was ze achtereenvolgens hoofdredacteur van *ESB* en chef economie van het *AD*. In 2019 stapte ze over naar ABN Amro, waar ze inmiddels hoofdeconoom is. Sinds 2023 is ze ook bijzonder hoogleraar duurzaam bankieren aan de RUG, een leerstoel die mede is gefinancierd door de Vereniging van Nederlandse Banken en de C.R. Rao Foundation. Ook is ze nog steeds actief als columnist en schrijfster van opiniestukken voor met name het *AD* en het *Financieel Dagblad*.

'Ik hou er niet van als mensen moeilijk praten. Vaak doen ze dat om interessant over te komen – ik ben daar helemaal niet van.'

wereld zwart-wit voorgesteld en dat is helemaal niet zo.' Phlippen praat snel, maar formuleert zorgvuldig. 'Bij ABN Amro werken honderden mensen die iedere dag alleen maar bezig zijn met de vraag: hoe verduurzamen we de samenleving? En ja, er zijn ook mensen die in de dealingroom werken. Daar koppelen ze beleggers aan investeringsprojecten. Je hebt jagers nodig, maar elke jager is in zekere zin ook een prooi. Je moet realistisch zijn over wat er in een bank gebeurt.'

Europese Centrale Bank

Phlippen ziet dat banken zich keihard aan het voorbereiden zijn op een transformatie van de samenleving. Niet omdat de Nederlandse regering dat oplegt of omdat de markt dat vraagt, maar omdat de Europese Centrale Bank hen dwingt. 'Het doel van de ECB is stabiliteit. Dus wil ze dat banken zich voorbereiden op de toekomst; de ECB loopt ver voor de muziek uit.' De banken, pensioenfondsen en verzekeraars moeten scenario's maken met mogelijke klimaatontwikkelingen en uitrekenen wat er dan met hun leningen en bezittingen gebeurt. 'Eigenlijk gaat het natuurlijk over wat er met de klanten gebeurt. Wie gaan er failliet, welke mensen komen in problemen, waar ligt het vastgoed dat onverkoopbaar wordt? De banken hebben dat veel beter in beeld dan de overheid, omdat ze door de ECB gedwongen worden kapitaal aan te houden om die verliezen te kunnen nemen.' Door die studies heeft de financiële sector ook in beeld welke bedrijven kans hebben de transformatie vorm te geven.

Gespletenheid

Diezelfde Jeroen Smit schreef na *De prooi* een boek over Unilever. Bestuursvoorzitter Paul Polman zei daarin te hebben ervaren dat je een gespleten persoonlijkheid moet hebben om duurzaamheidsdoelen voorop te stellen bij een winstgedreven onderneming. Herkent u dat? 'Ja, we leven in een wereld waarin vervuilende economische activiteiten het meest lonen. Daar hebben we nu met de energiecrisis een perfect voorbeeld van gezien; energieproducerende bedrijven boeken megawinsten. Ik ben er heilig van overtuigd dat op termijn alleen schone economische activiteiten een *license to operate* houden. Maar in een beursgenoteerd concurrerend systeem werkt het nu eenmaal zo dat bedrijven die de kortetermijnwinst laten liggen, vatbaar zijn voor een overname. Dat is de gespletenheid waar Polman het over heeft.

Maar hoe komen we daar nou uit? Het systeem van het kapitalisme is toch allesoverheersend? Daarbinnen moeten we dan zien te transformeren naar een duurzamere samenleving? Fel: 'We leven helemaal niet in een puur kapitalistisch systeem, dat is een groot misverstand. In Nederland hebben we

VERVOLG OP PAGINA 6

een sterke welvaartsstaat. De markt heeft absoluut geen vrij spel. Neem alleen al de energiesector... of de woningmarkt, die is totaal dichtgereguleerd.'

CO₂-heffing

Hoe zorg je er dan voor dat die korte- en langetermijnbelangen bij elkaar komen? 'Dat doe je door uitstoot een prijs te geven. Dan wordt het verlieslatend om zo te produceren dat er maatschappelijke schade uit voortkomt. Dan prijs je de toekomstige schade nu al in. Daarom blijven economen hameren op een CO₂-heffing, dat is gewoon het allerbeste om te doen.'

'We leven in een wereld waarin vervuilende economische activiteiten het meest lonen'

Phlippen zou het wel weten als ze minister-president was: niet alleen grote uitstoters beprezen, zoals nu, maar alle vervuilende activiteiten. Tegelijkertijd relativeert ze haar eigen stelligheid: 'Ik heb de overheid de laatste jaren wel wat beter leren begrijpen. Beprijzen van alle uitstoot gaat deels voorbij aan wat mensen ervaren. Mensen met geld betalen gewoon, maar mensen met een kleine beurs hebben die optie niet. Die moeten hun gedrag veranderen, terwijl rijke mensen die dans ontspringen.' Daarom durft de Nederlandse overheid brede bepreizing van uitstoot nog niet aan. Wel gebeurt er volgens Phlippen van alles op het gebied van regulering en subsidiëring. Stellig: 'Maar we moeten vééél meer tempo gaan maken. De klimaatverandering zal nog hele grote aanpassingen vragen.'

Vaart maken

Vaart maken met de verduurzaming, dat is haar ambitie bij de bank en ook bij de RUG. 'Ik ben praktijkhoogleraar. Ik ga me bezighouden met de vraag: wat uit de wetenschap kan ons nu helpen een stap vooruit te zetten?' In Amerika is net besloten iedereen die een elektrische auto koopt een subsidie te geven van 7500 dollar. Voorwaarde is dat die auto niet meer dan 50.000 dollar kost. 'Die duidelijkheid zorgt ervoor dat consumenten ervaren "Hé, ik kan het nu doen", terwijl producenten weten dat ze met hun prijs onder die 50.000 dollar moeten blijven.'

Phlippen ziet haar theorie bevestigd: 'De overheid moet mensen geld geven om de draai te maken, maar ook uitstoot duur maken en heel erg duidelijk zijn over wat niet meer kan per wanneer.'

FOTO MICHEL CAMPFENS

OPGETEKEND DOOR MARJAN BROUWERS

Leg de verbinding

Pas geleden trof me een radiobericht over een Oekraïner die na het uitbarsten van de oorlog in zijn land zich in paniek afvroeg waar hij naartoe kon. Toen herinnerde hij zich een Griekse studiegenote die hij nog kende uit Groningen. Hij zocht contact met haar en zij ontving hem met open armen. Zo levert een periode studeren in het buitenland niet alleen handige vakantieadressen op, maar ook een stevig netwerk van mensen op wie je kunt terugvallen in tijden van nood. Een mooi voorbeeld van hoe de internationalisering in het onderwijs kan bijdragen aan het ontstaan van bijzondere, sterke banden over de grenzen heen.

Die verbinding met Groningen en met elkaar als alumni van de RUG speelt ook een belangrijke rol in het nieuwe Groot Handelshuis in het oude V&D-pand aan de Grote Markt, waar we ons House of Connections vestigen. Eind juni gaan we deze locatie feestelijk openen. Pal naast de ingang van restaurant La Place loop je dan een brede, monumentale trap op langs een geweldige muurschildering van zeker dertig meter lang. Onze kunstcommissie heeft net een jonge kunstenaar geselecteerd voor de artistieke invulling. Boven richten we de thematische ruimtes van de nieuwe interdisciplinaire schools in. De naamgevers van deze schools zijn bijzondere alumni: Wubbo Ockels (energie en klimaatverandering), Jantina Tammes (digitale ontwikkelingen) en Aletta Jacobs (sociale veerkracht en meer gezonde jaren) en de middeleeuwer Rudolf Agricola uit Baflo (duurzaamheid). Zo laten we zien dat wij allen staan op de schouders van onze voorgangers.

Het wordt een toegankelijke plek, middenin de binnenstad en natuurlijk fantastisch om naartoe te komen voor een leuke activiteit. Al was het maar om weer eens terug te zijn in het oude V&D-pand waar je als student je pennen en notitieblokken kocht of koffie ging drinken. We gaan hier allerlei activiteiten organiseren, zoals publiekslezingen, debatten, presentaties van studenten en wetenschappers, tentoonstellingen en conferenties. Daarbij willen we kunnen inspelen op de actualiteit. Neem de presentatie van het parlementaire rapport over het Groningse gas. Dat is typisch zo'n moment waarop je meteen een debat zou willen agenderen in dit pand, met studenten, alumni en onderzoekers, Stadgers, Ommelanders en ondernemers. Door de flexibele indeling kunnen we dat daar gewoon gaan doen. Ik weet zeker dat ons House of Connections een toffe plek wordt, waar we de verbinding met elkaar opzoeken. Ik kijk uit naar mooie ontmoetingen, veel reuring en onverwachte momenten van inspiratie.

Cisca Wijmenga rector magnificus